

IEDER ZIJN KRUIS

Mijn dank gaat vooral uit naar mijn liefste vrouw Louise, voor het geduldig brainstormen, voor het geven van suggesties en voor haar opbouwende kritiek bij het nalezen. Zonder haar aanmoediging en hulp, was de reeks 'De Normandiërs' waarschijnlijk in de ontwerpfase gebleven.

Op de tweede plaats wens ik ook mijn redactrice Nicole Van der Voort uit Essen te danken. Zij was het die de laatste puntjes op de i plaatste.

Tenslotte bedank ik bij deze tweede druk ook Bieke Verhoelst voor haar gewaardeerde en adequate feedback.

Auteur: Dan Adams

danadams.be@gmail.com

Coverontwerp: studio Sunny Side Up, Belgium

© Adobe stock foto

Eerste druk ISBN: 9789464657302

© Dan Adams

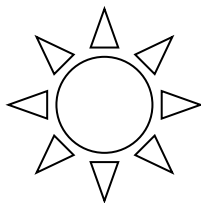
Niets aan deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

De cursiefgedrukte teksten in deze roman zijn historische toelichtingen, steunend op diverse historische bronnen.

DE NORMANDIERS

BOEK 5

IEDER
ZIJN KRUIS

Dan Adams

FICTIEVE FIGUREN

GUILLAUME DE MONTFROID (°1076), graaf van Avre

1 in 1096 met **Aga van Lisieux** (°1068 +1108)
Hun kinderen: Henri (°1096 +1137), **ROBRECHT** (°1098), kardinaal

2 in 1116 met **Adelheid d'Axeville** (°1084 +1134)
Hun kinderen: **Robert**, (°1118), huwde met Fleur d'Ambois (°1120)
Isolde (°1119)

3 in 1136 met **GERLINDE DE GISORS** (°1096)
Haar dochter **Lisette van Normandië**, bastaarddochter van Hendrik I van Engeland
Haar nichtje **ANIYA** en haar neef **KENDHAL**

ISOLDE DE MONTFROID: dochter van Guillaume de Montfroid en Adelheid d'Axeville; haar stief- en zoogmoeder: Gerlinde de Gisors; ze is de halfzus van Henri (+) en Robrecht (kardinaal), zus van Robert de Montfroid, stiefzus van Lisette van Normandië, halfzus van Arnaut. Ze is tevens hofdame en lijfwacht van Eleonora van Aquitanië.

LISETTE VAN NORMANDIË, (°1119), buitenechtelijke dochter van koning Hendrik I van Engeland en zijn minnares Gerlinde de Gisors. Stiefdochter van Guillaume de Montfroid, stiefzus en vriendin van Isolde de Montfroid, vriendin van Fleur.

 met **ARNAUT**, de buitenechtelijke zoon van Guillaume de Montfroid
Hun kinderen: **Louise, Charlotte, Jean-Louis**

FLEUR D'AMBOIS (°1120), haar vader Louis d'Ambois, haar moeder Lucette de Pommeroy. Haar vader was burchtheer van Verneuil en bevriend met graaf Guillaume de Montfroid. Ze werd als jong meisje hopeloos verliefd op Rowan. Samen liepen ze weg naar Rouen. Haar vader haalde haar echter terug naar Verneuil.

 in 1136 huwde ze onder dwang met **Robert de Montfroid**
Hun zoon: **Louis de Montfroid** (°1146), natuurlijke vader is echter **Rowan**

MARIE, (°1112) hoofd huishouding van Nonancourt. Ze is van adellijke afkomst en heimelijk verliefd op graaf Guillaume de Montfroid.

ROMY (°1121) Haar doopnaam naam is Rosemond. Opgegroeid in Heidelberg als dochter van een koopman. Als vijftienjarige werd ze wees en kwam daarna in de prostitutie terecht. Isolde nam haar in dienst tijdens een veldtocht in Normandië.

ROWAN LANDRIEU (°1117)
Zoon van een smid, eens verliefd op Fleur d'Ambois met wie hij naar Rouen wegliep. Rowan verwierf in Rouen het poorterschap en werd een welvarend koopman.

 in 1145 met **Ameline Landrieu**, hun dochter **Pommeline** (°1146)

EMELZA

Een weeskind, door Gerlinde de Gisors aangenomen als een dochter. Ze is de nicht van een zieneres, heeft de gave van het Gezicht en is op Nonancourt de enige met medicinale kennis.

LOUIS DE MONTFROID

Zoon van Fleur d'Ambois en Robert de Montfroid. De natuurlijke vader is Rowan.

LOUISE: oudste dochter van Lisette en Arnaut

RONDO, DE GASCOGNER (echte naam Flavien)

Wapenknechten van Isolde

PRINSES TAMIRAH

Zuster van krijgsheer Nur Ad-Din

HISTORISCHE FIGUREN

ELEONORA VAN AQUITANIË, koningin van Frankrijk, later van Engeland

in 1137 met **Lodewijk VII, koning van Frankrijk**

Hun dochters: Maria, Adelheid

LODEWIJK VII VAN FRANKRIJK, koning van Frankrijk

in 1137 met Eleonora van Aquitanië, hun dochters Maria en Adelheid

MELISENDE VAN JERUZALEM (°1105 +1161)

met **FULCO VAN ANJOU, (°1091 +1143)** (vader van Godfried van Anjou)

Hun kinderen: Boudewijn en Almarik

DIEDERIK VAN DEN ELZAS (°1100 +1168)

Graaf van Vlaanderen, gehuwd met Sybille van Anjou, weduwe van Willem Clito en dochter uit het eerste huwelijk van Fulco van Anjou, koning van Jeruzalem

NUR AD-DIN (°1118 +1174) regeerde van 1146 tot 1174 als atabeg over Syrië. Roemrijk krijgsheer die als doel had de christenen uit het Heilig Land te verdrijven en Jeruzalem terug te geven aan de Moslims.

EUGENIUS III, paus van 1145 tot 1152

Verder ook GUY DE PERCHE, DIRK GALERAN, ODO VAN DEUIL, SYBILLE D'ANJOU, FAYDIDE DE TOULOUSE, FLORINE DE BOURGOGNE, KEIZER KOENRAAD VAN DUITSLAND, KEIZER EMANUEL VAN BYZANTHIUM en zijn vrouw KEIZERIN IRENE, JAUFFRE DE BLAYE

DE TWEDE KRUISTOCHT (1147), REISWEG VAN LODEWIJK VII

IEDER ZIJN KRUIS

1147 – 1167

**ZONDAG 8 JUNI 1147
ABDIJ SAINT-DENIS, PARIJS
EINDELIJK**

Bundels gekleurd licht, gefilterd door veelkleurige ramen in brandglas, schenen over de hoofden van de samengepakte menigte in de kathedraal van Saint-Denis. Achteraan stonden de deuren wagenwijd open, niet alleen om wat frisse lucht binnen te laten, maar ook om de duizenden gelovigen, op het plein voor de kathedraal, een glimp van het gebeuren te gunnen. De sluwe abt Suger had het kunnen regelen, om de tweede kruistocht te laten vertrekken op het plein voor de basiliek van zijn welvarende abdij, gelegen op een boog-scheut van Parijs. Stel u voor: het koninklijke Franse echtpaar en de vertegenwoordiger van God op aarde, Paus Eugenius, samen in zijn kathedraal. Reeds weken voor het gebeuren liep hij gelukzalig glunderend rond in zijn abbatiale basiliek, met zijn zestien glasramen, spitsbogen, ribgewelven en opgaande verticale lijnen. Deze architectonische innovatie was de aanzet voor wat historici later als gotische stijl omschreven.

Voor koning Lodewijk VII van Frankrijk en koningin Eleonora van Aquitanië had men twee bidstoelen vooraan in de kerk klaargezet. De paus ging voor in de plechtigheid en werd geassisteerd door precies één dozijn kerkvorsten, symboliek voor de twaalf apostelen van Christus. De rest van de genodigden stond recht en drumde reikhalzend naar voor om toch maar niets van de plechtigheid te missen. Piekeniers stonden vooraan met de rug naar het koor om het vorstenpaar wat ruimte te geven. Telkens opnieuw moesten ze de menigte terugdringen.

Isolde de Montfroid, dochter van de graaf van Avre en lijfwacht van de koningin, stond op de eerste rij achter Hare Majesteit. Ze zag Eleonora gefrustreerd omkijken naar haar en de schouders ophalen. Isolde begreep het. Met zijn aan het ziekelijke grenzende vroomheid had de koning opdracht gegeven de ceremonie veel te lang te rekken. Het was warm en bedompt in de kerk. Van het lange wachten en van het gedrum viel er regelmatig iemand flauw. Even ontstond er dan wat tumult en werd de man of vrouw in ademnood naar buiten gedragen. De koning was, naast de kerkvorsten die in het koor alle ruimte hadden en konden neerzitten, blijkbaar de enige die geen last had van warmte. Alhoewel hij gedurende heel de dienst zijn gezicht sereen in de plooi hield, zag men dat hij genoot.

Ook bij Isolde begon deze langdradige ceremonie op de heupen te werken. Ze wilde naar buiten, haar paard ophalen in de stallen van de abdij en naast Eleonora de stoet aanvoeren van tienduizenden kruisvaarders richting Metz. De koning zou voorlopig tot 11 juni in Parijs blijven. Hij wilde er op de feestdag van Sint-Dionysius, de patroonheilige van zijn koninkrijk, de speciale bescherming voor zijn gevaarlijke onderneming afsmeaken. Het voelde voor Isolde dan ook aan als een bevrijding, toen de paus de gelovigen voor de laatste maal zegende en alle klokken in de toren begonnen te luiden. De tweede kruistocht kon beginnen.

Terwijl de kathedraal leegstroomde met leden van de hogere adel, de tempeliers en de voornaamste deelnemers, zwol op het plein voor de kathedraal het gejuich aan. Deze notabelen waren allen getooid in een korte, witte tuniek, met daarop een rood kruis geborduurd. Buiten de kathedraal stonden hun paarden klaar, geroskamd, de manen gevlochten en versierd met linten. De genodigden stegen op en wachtten geduldig op de koningin, die als laatste buitenkwam en het leger van kruisvaarders zou aanvoeren. Mannen gooiden hun hoofdeksel in de lucht, anderen scandeerden met gebalde vuist: 'Dieu le veut!' Vrouwen gilden zich schor.

Terwijl de koningin en haar gevolg opstegen, wachtten Robert de Montfroid met een dozijn soldaten bij de westgevel van de kathedraal, rusteloos de koning op. Hun paarden stonden wat terzijde. Robert de Montfroid, het hoofd van de koninklijke wacht, hield het rijdier van de koning bij de teugel vast. Als straks koning Lodewijk naar buiten kwam, zou hij hem met zijn mannen naar de koninklijke residentie op Île de la Cité begeleiden. Zo waren de instructies.

Hij boog zich naar een wapenknecht naast zich om zich boven het lawaai van de menigte verstaanbaar te maken.

‘Foulques, ik heb tijdens deze tocht een betrouwbare rechterhand nodig,’ vezelde hij hem in zijn oor. ‘Iemand die intelligent is, koelbloedig, discreet en die ik blindelings kan vertrouwen. Iemand zoals jij.’

Foulques boog. ‘Dank u, heer, op mij kunt u rekenen.’

‘Soms zal je speciale opdrachten krijgen. Indien je die tot een goed einde weet te brengen en je blijk geeft van volledige toewijding aan mij, zal ik de koning vragen je tijdens deze tocht nog tot ridder te slaan. Ridder Foulques, wat denk je daarvan?’

‘Heer, dit is te veel eer.’

‘Iemand zoals jij verdient het.’ Robert liet zijn hand even op de schouders van Foulques rusten. ‘Een vraagje: wie dienen wij, de koning of de koningin?’

‘De koning, heer, wij zijn toch de koninklijke wacht. De koningin heeft haar eigen bescherming van Aquitaanse edellieden.’

‘Zeer juist. Zie je die grote vrouw daar naast de koningin?’

‘Ja, heer, als ik me niet vergis is dat uw zuster, Isolde de Montfroid, de Normandische genaamd.’

Robert knikte. ‘Ja, zij is het. Ik weet uit goede bron en van mensen die in de onmiddellijke omgeving van de koning vertoeven, dat ze Zijne Majesteit ergert. Je kent toch Thierry Galeran?’

‘Ja, heer, wie kent de raadsman van de koning niet.’

‘Wel, de heer Galeran zelf bekende mij dat zij een slechte invloed heeft op de koningin. Ze stookt haar tegen de koning op. Ze is een doorn in zijn oog. Begrijp je?’

‘Ja, heer.’

‘Ze maakt de koning ongelukkig.’

Commandant Foulques van de koninklijke garde knikte, niet omdat hij akkoord was of het begreep, maar omdat hij veronderstelde dat Robert de Montfroid dit verwachtte.

‘Het zou goed zijn als ze verdwijnt,’ fluisterde Robert hem in het oor, terwijl hij rondkeek of niemand meeluisterde. ‘Ze zou kunnen een ongeval krijgen, verdrinken of iets dergelijks. Liefst zo vlug mogelijk en nog voor we in Regensburg aankomen.’

‘Heer, begrijp ik het goed? Dit is wel uw zuster.’

‘Dit is niet het antwoord dat ik verwacht, Foulques.’

‘Heer!’

‘De koning dienen veronderstelt je eigenbelang en zelfs familie- en vriendschapsbanden opzij te kunnen zetten, begrijp je? Wel?’

Foulques schraapte even zijn keel en dacht aan de eer die hem door Robert de Montfroid gepresenteerd werd. ‘Ik begrijp u volkomen heer. U kunt op mij rekenen.’

Eenmaal koningin Eleonora te paard steeg, maakte iedereen op het immense plein voor de abdij van Saint-Denis zich klaar om haar te volgen. Dit was het begin van een niet te overziene chaos. Naast de koningin reed Isolde de Montfroid, gevolgd door de hofdames. Haar opdracht bestond erin om Eleonora te beschermen. Daarna was het de beurt aan driehonderd tempeliers, imponerende en zwaarbewapende priesters in dienst van God, die alle moeite van de wereld hadden om zich een weg door de drummende menigte te banen. Na de tempeliers volgde de Aquitaanse adel, met blinkende helmen en borstplaten, omringd door vaandel dragers en schildknapen.

Isolde, geholpen door enige potige Aquitaanse ridders probeerde zo goed mogelijk de koningin uit het gedrang te houden. Wapenknechten en hellebaardiers trachtten de mensenzee tot een stoet achter de ruiters te kanaliseren. Ze brulden en riepen zich schor. Overal sloten regimenten soldaten zich bij de kolonne aan. Tussendoor stapten ook veel gewone mensen op, sommigen gewapend met niet meer dan een zeis of een knots. Ze zouden onderweg wel een degelijk wapen vinden, van een gesneuvelde vijand of kruisvaarder. Velen hadden al een paar dagen onder de open hemel in de omgeving overnacht. Isolde bekeek dit alles met enig afgrijzen aan en vroeg zich af, hoeveel van dat soort mensen Jeruzalem zou bereiken. Ze waren onvoorbereid, hadden alleen de kleren mee die ze aanhadden, een waterzak en wat mondvoorraad. Hoe al die tienduizenden mensen van voedsel en drank zouden voorzien worden, was haar een raadsel. Alhoewel, de verantwoordelijken voor de ravitaillering en logistiek op veel voorafgaande vergaderingen beweerden alles onder controle te hebben, had ze toch haar twijfels. Deze mensenzee achter haar was niet te overzien.

Even buiten Parijs sloten zich ook nog de legereenheden van de Franse koning aan: gedisciplineerd voetvolk, in rijen van zes de volledige breedte van de weg innemend, begeleid door hun commandanten te paard, goed bewapend en blakend van gezondheid. Toen Isolde op de top van een heuvel achteromkeek, zag ze een sliert mensen, als mieren in het landschap, zich mijlenver voortbewegen, tot aan de gezichtseinder. Het was volop zomer en warm. Toch liep er een rilling over haar rug. Het was een rilling van opwinding. Het grote avontuur waar ze zich al zo lang op verheugde, was begonnen.

A.D. 1147 *De tweede kruistocht was begonnen, althans de Franse toch. Lodewijk VII van Frankrijk vertrok met een leger van 30 000 weerbare mannen, 300 tempeliers en het kruim van de Franse adel, met als doel het graafschap Edessa opnieuw te veroveren en de opmars van de volgelingen van Mohammed een halt toe te roepen. Er volgden ook nog*

driehonderd hofdames in het gezelschap van zijn vrouw Eleonora, alsook nog duizenden en duizenden ongewapende horigen met hun gezin, pelgrims en geestelijken. Onderweg zou hun aantal nog aangroeien.

In Duitsland was de Duitse keizer Koenraad III hen al een maand voorafgegaan. Hij was vroeger klaar met de voorbereidingen dan voorzien en had niet kunnen wachten. Beide legers zouden dezelfde weg volgen: langs de Donau door Duitsland, Hongarije, Bulgarije en zich met elkaar samenvoegen in Constantinopel, de poort naar Klein-Azië.

In eerste instantie was door koning Lodewijk en keizer Koenraad gedacht om van uit een Middellandse zeehaven de oversteek te maken, doch toen bleek dat de koning van Sicilië zijn belofte om genoeg boten ter beschikking te stellen niet kon waarmaken, besloten beide vorsten in onderling overleg, dan maar de weg te nemen die ook de eerste kruistocht in 1099 had gevolgd.

Terwijl de kathedraal langzaam leegstroomde, bleef de koning als een beeld in gebed verzonken knielen. Een dozijn wapenknechten stonden bewegingsloos achter hem. Enkele monniken sloten de deuren van de kathedraal en doofden de kaarsen. Het werd opnieuw volkomen stil in het huis van God. De wapenknechten keken strak voor zich uit, op de rug van hun devote vorst. Ze durfden bijna niet ademen, bang om de koning in zijn gebed te storen.

ZATERDAG 28 JUNI WORMS DE EERSTE HINDERNIS

In drie dagen tijd had het kruisvaartleger de stad Metz bereikt. Daar sloten zich nog eenheden uit Vlaanderen en Zuid-Duitsland bij hen aan. Koning Lodewijk gaf niet toe aan de smeebede van sommigen om er een dag uit te rusten en zette onverbiddelijk de tocht verder, richting Rijn. Hij wilde geen tijd verliezen.

Aangezien de kruisvaarders tot aan Constantinopel over bevriend en christelijk gebied reisden, werd Isolde niet geacht in de onmiddellijke nabijheid van de koningin te verblijven. Pas na Constantinopel zou ze dag en nacht de koningin moeten beschermen. Daarom reed ze soms, samen met de Gascogner en Rondo, naast de wagen die Romy mende en waarop hun persoonlijke spullen lagen. De wagen had Isolde speciaal voor de kruistocht in Nonancourt laten maken, dit tijdens haar voorafgaand verblijf in de maand april. Hij was gemaakt uit speciaal uitgezocht

eikenhout en was overtrokken met een waterdichte huid. In de dubbele bodem schoven de tentstokken, zeilen, piketten, twee veldbedden en touwen voor hun twee tenten. Binnenin waren twee lange banken gemaakt, die als koffers dienden. De linkse zat vol reservekledij, laarzen en winterkleren; de rechtse bevatte schoppen, wapens, bundels pijlen, maliënkolders en ruilvoorwerpen als messen, dolken en bladen van zeisen, want Isolde had van haar vader de raad gekregen, om naast een hoeveelheid gouden en zilveren munten, ook ruilvoorwerpen mee te nemen. In sommige gebieden waren ze waardevoller dan munten, was zijn oordeel. Op de banken lagen dekens en twee strozakken om op te slapen. De timmerman had in de wagen ook een geheim vakje gemaakt, waarin ze een handvol gouden en zilveren deniers had opgeborgen, meer dan genoeg voor de uitgaven onderweg en een passage voor hen vier op een zeilschip terug naar huis. Enkel Rondo was ook op de hoogte van de bergplaats.

In geval van onweer konden Isolde en Romy op de banken overnachten in plaats van in een tent. De gang tussen de twee banken stond vol met voer voor de paarden, twee zakken graan, een handmolentje om het graan te malen, een kist vol gedroogde etenswaren en gezouten spek, een ijzeren komfoortje en een zak houtskool in geval er geen droog hout voorhanden was om te koken, potten en pannen en vuurvaste stenen om een oventje te bouwen in geval ze zelf brood moesten bakken. Aan de wanden hingen ook nog een paar gedroogde hammen en een rij worsten. Buiten, aan de zijkant van de kar waren ook een reservewiel en as bevestigd. Dit alles werd getrokken door een bonkig paard, met stevige poten en hoge schoft. Een trekpaard pur sang, gemaakt om urenlang te stappen en lijdzaam het konvooi te volgen. Romy mende de merrie. Ze had de bank waarop ze zat comfortabeler gemaakt door er een zacht kussen op te leggen. Veel mensen moest ze niet doen, het paard, ze had het Bella gedoopt, volgde gedwee zijn voorganger. Indien de breedte van de weg het toeliet, reden Rondo en de Gascogner naast de wagen, anders erachter.

Voorbij Metz haalde de koning het kruisvaardersleger in en leidde hijzelf de voorhoede in plaats van de koningin. Zijn gevolg bestond uit de voornaamste edellieden van zijn rijk, zijn lijfwacht en een regiment uitgelezen en onverschrokken wapenknechten, allen te paard. Onmiddellijk na de koninklijke voorhoede voerden driehonderd tempeliers te paard het gros van het kruisvaartleger aan. Hun harnessen blonken in de zon. De rest van de hoofdmacht bestond hoofdzakelijk uit voetvolk en wapenknechten aangevoerd door hun heer. Het betrof regimenten soldaten uit alle streken van Frankrijk en een groot aantal manschappen uit Vlaanderen aangevoerd door Diederik van den Elzas. Doch het

grootste aantal deelnemers aan de kruistocht bestond uit duizenden en duizenden horige boeren, die de belofte hadden gekregen om bij terugkomst zich een vrij man te kunnen noemen, de meesten waren echter ongewapend.

Koningin Eleonora, door Lodewijk naar de achterhoede verwezen, werd omringd door haar Aquitaanse edellieden, een regiment zwaarbewapend voetvolk en een eindeloze rij rollend materiaal, die de tenten, wapens en veldkeukens vervoerden. Isolde had het zo weten te schikken dat haar wagen, met Romy, Rondo en de Gascogner als eerste de achterhoede van rollend materiaal aanvoerde. De dagen voor de afreis was ze vaak getuige geweest van de talloze ruzies en woordenwisselingen tussen koning Lodewijk en de koningin met die eindeloze rij wagens als onderwerp. De koningin wilde wel op kruistocht, doch wilde in geen geval het comfort missen van de koninklijke residentie. Haar tenten en die van de hofdames moesten dubbelwandig zijn en met een houten vloer. Ze wilden in echte bedden slapen en aan comfortabele tafels eten. Verder wilde ze zetels, stoelen, zilveren schalen en bestek meenemen, alsook enkele reuzengrote tenten om samen te dineren en zich te vermaken met het gezang en de muziek van meereizende troubadours. Vooral deze lieden hadden de ergernis van de koning opgewekt. Hij zag de kruisvaart niet alleen als een gezellige tocht of militaire expeditie, maar vooral als een religieuze boetetocht en daar hoorden geen luxe en vertier bij.

Isolde had zich wijselijk buiten de discussies gehouden. Eleonora van Aquitanië had, ondanks de tegenkanting van haar echtgenoot, haar wil doorgedreven. Lodewijk was uiteindelijk gecapituleerd voor haar eisen. Zonder Eleonora haar goud en Aquitaanse manschappen was zijn kruistocht immers meer dan gehalveerd.

Wrokkig omwille van zijn nederlaag, had hij Eleonora laten weten dat hij de tocht als een bedevaart opvatte en hij zichzelf als boete had opgelegd om tijdens heel de onderneming haar bed niet te bezoeken.

‘Die paar keer dat je met je geklungel probeert mij zwanger te maken, zal ik niet missen,’ had Eleonora hem toegebeten. Sindsdien bespraken ze met elkaar slecht het noodzakelijke en dan nog vaak via een tussenpersoon.

Aangezien Isolde bij de koning een bevoorrechte positie had gekregen doordat ze twee keer het leven van de koningin had gered, moest ze zich niet meer laten aanmelden. Ze was dus voor Eleonora de geknipte bodschapper.

‘Isolde wil je alsjeblieft eens tegen mijn echtgenoot gaan zeggen dat...’ Over en weer rijden van de koningin naar de koning was dan ook voor Isolde voorlopig haar voornaamste opdracht.

De laatste wagens van de achterhoede waren volgestouwd met reservewielen, assen en planken, en begeleid door een schare wagenmakers. Uiteindelijk volgden ook nog een groep marketentsters en legerhoeren de mijlenlange stoet. Ondanks het verbod van Lodewijk groeide deze groep vrouwen dag na dag aan. Romy verklaarde aan Isolde dat de meesten, eens ze het Duitse Keizerrijk verlieten, wel zouden afhaken en terugkeren. Koning Lodewijk wist niets af van deze groep vrouwen die stiekem volgde, want in zijn naïviteit had hij iedere vorm van geslachtelijke omgang tijdens de kruistocht verboden. Concubines, liederlijk gedrag, dronkenschap zouden streng bestraft worden. Een verbod waar natuurlijk buiten de koning zich niemand zou aan houden. Vanaf de eerste dag reeds was het duidelijk dat deze kruisvaarders, uit verschillende streken en standen afkomstig, elke vorm van discipline miste en de Franse koning te slap was om die af te dwingen.

Met spijt in het hart had Isolde haar paard Mistral in Nonancourt gelaten. Het risico dat haar hengst de tocht niet zou overleven, of de kans dat niemand hem tijdens de terugtocht over zee zou willen inschepen was te groot. Daarom hadden zowel zij als Rowan en de Gascogner van haar vader paarden gekregen, door hem speciaal gefokt. Het betrof een kruising van ruige Schotse hooglanders, een geschenk van Mathilde van Boulogne, met wat hij noemde Normandische volbloeden. Wat kleiner dan een gewoon strijdros, taaier, dikkere poten die op oneffen terrein goed wegkwamen, ruiger van beharing, niet zo snel, maar daarentegen wendbaar en met voor deze tocht belangrijke eigenschap: ze waren niet zo kieskeurig wat de voeding betrof.

Soms reed Isolde de Montfroid naast Eleonora, soms kevelde ze met een van de hofdames. Door in het jaar, voorafgaand aan de kruistocht, de hofdames rijlessen te hebben gegeven en hen geoefend te hebben met dolk en boog, had ze haar vriendenkring aanzienlijk uitgebreid. Vele van deze dames voelden zich vereerd om zich vriendin te mogen noemen van de Normandische. Vooral met Morgane van Langres en Brisaine van Auxerre kon Isolde het uitstekend vinden. Ze waren goede ruiters en avontuurlijk aangelegde dames. Samen met Eleonora durfden ze zich wel eens van de groep verwijderen door over open grasland te galopperen.

Op het middaguur van zaterdag 14 juni bereikte de voorhoede van het kruisvaardersleger Worms, gelegen aan de Rijn. Deze nog door de Romeinen gestichte stad, met zijn talrijke kerktorens en zijn vele in vakwerk opgetrokken huizen, straalde rijkdom uit. De nabijheid van de Rijn, de handelsader van het Duitse Rijk, zorgde ervoor dat de handel

floreerde als nooit tevoren. De stad was blijkbaar vooraf ingelicht over de komst van het reusachtige leger, want vele handelaars hadden langs de weg hun kramen met etenswaren opgezet.

Aan de overzetplaats van de machtige rivier lagen tientallen boten van allerlei slag aangemeerd, alsook een paar dozijn vloten om paarden en wagens naar de overkant te transporteren. Eerst werd de voorhoede verscheept en daarna het gros van het leger. De achterhoede met de wagens zou laatst worden overgezet. Isolde keek verwonderd op naar de machtige stroom. Ze vergeleek hem met de Seine, doch de stroming op de Rijn was veel sterker.

Geroep, getier, duwen ... trekken... Zelfs een honderdtal hellebaardiers slaagden er nauwelijks in de chaos, die op de overzetplaats ontstond, te bedaren. Eleonora had al vlug gezien dat de achterhoede, die zij aanvoerde, die dag de andere oever van de Rijn niet meer zou bereiken. Dus gaf ze bevel even buiten de stad Worms, langs de oever van de rivier, de tenten op te slaan.

Ook aan de overkant van de Rijn, op de landingsplaats, hadden plaatselijke kooplui hun waren uitgestald. Bij vele kruisvaarders was het van huis meegebrachte rantsoen op. Toen ze de woekerprijzen zagen die de marktkramers voor voedingswaren vroegen, ontstond er vlug ruzie en zelfs een handgemeen. Er werden etenswaren gestolen en kramen omver gegooid. Een haveloze groep mannen en vrouwen overviel een graanschip en gooide de bemanning overboord. Ze maakten tientallen zakken graan buit. De stedelingen grepen naar wapens en gingen de dieven te lijf. Gewapende kruisvaarders snelden te hulp. Langs de zijde van de kruisvaarders viel er één dode en bij de plaatselijke bevolking een handvol.

Er was heel wat diplomatie nodig door Thierry Galeran, de raadsman van de koning, om de plaatselijke middenstand te kalmeren en de gemoederen te bedaren.

**ZONDAG 29 JUNI 1147
WORMS
ZINGEN ALS EEN LIJSTER**

Isolde was heel vroeg wakker. Reeds voor het eerste daglicht hadden Rondo en de Gascogner op haar bevel hun twee tenten afgebroken.

‘Eerst zal een regiment van Aquitaanse wapenknechten oversteken om de aanlegplaats te beveiligen,’ verklaarde ze aan hen, ‘en vervolgens al het rollend materiaal. Maak dat je bij de eersten de oversteek kunt maken. Wacht daarna niet op mij, ik haal jullie wel in.’

Eleonora stapte met haar gevolg van hofdames en enkele wapenknechten als begeleiding op het laatste vlot om zich naar de andere oever van de Rijn te laten overzetten. De escorte bestond uit mannen van de koninklijke wacht.

Isolde fronste de wenkbrauwen. Ze keek naar Eleonora. ‘Waarom mannen van de koning.’

‘God ja, als we op de andere oever aankomen zullen ze mij begeleiden naar een samenkomst. De opperbaas wil blijkbaar weer met me praten. Jij gaat ook mee.’

Isolde had al herhaaldelijk naar de andere oever gekeken. Ze had zich geërgerd aan het feit dat hun wagen daar nog stond. Rondo had duidelijk haar bevel om verder te rijden genegeerd. Ze had gezwaaid, doch aan de overkant was het precies alsof ze haar niet hadden begrepen en vrolijk teruggezwaaid. De Rijn was te breed om te roepen, ze zouden het toch niet horen. ‘Gotver,’ vloekte ze. ‘Mannen kunnen zo moeilijk luisteren.’

‘Zeg dat wel,’ knikte Eleonora instemmend. Ze boog zich over de lage provisorische reling. ‘Ik kan vissen zien zwemmen, kijk!’

Isolde boog zich voorover. ‘Waar?’ Op dat ogenblik verloor ze haar evenwicht. Ze had duidelijk een duw in haar rug gevoeld. Even molenwiekte ze met haar armen. Eleonora zag het gebeuren en greep haar hand. Isolde voelde dat ze Eleonora in haar val zou meesleuren en liet haar hand los. Toen ze viel was het alsof de tijd even stilstond. Ze meende het grijnzend gelaat van een wapenknecht te zien en twee mannen van de koninklijke wacht die Eleonora achteruittrokken. Even maar stond de wereld stil, dan ging ze kopje onder. Proestend kwam ze terug boven. De stroming had haar dadelijk al een heel eind van het vlot afgedreven. Ze hoorde roepen: ‘Vrouw over boord.’ Doch voordat ze een touw vonden en het haar konden toewerpen, was ze al veel te ver afgedreven. Ze hoorde Eleonora nog tieren. Dadelijk begon ze haar gevecht om boven te blijven. Isolde was nochtans een bedreven zwemster, doch door het gewicht van haar maliënkolder en haar zwaard verloor ze veel drijfkracht. In een wanhopige poging lukte het haar om zich van haar maliënkolder te bevrijden. Ze vertikte het echter om haar zwaard los te haken. Het was te waardevol, nooit zou ze nog zo’n uitgebalanceerd wapen vinden.

Op de andere oever volgden Rondo, de Gascogner en Romy de overtocht van Isolde. Na hun landing, samen met nog enkele wagens van de achterhoede, wilde de Gascogner niet verder rijden eer Isolde ook overgezet was. Er was een langdurige woordenwisseling ontstaan tussen Rondo en de Gascogner. Rondo en Romy wilden het bevel van Isolde opvolgen, de Gascogner weigerde koppig. 'Ik wacht hier tot het vlot veilig de overkant bereikt. 'Jullie zien toch ook dat het overladen is.'

'Waarom bleef je dan niet bij Isolde?'

'Je weet toch dat ik niet op het vlot mocht,' snauwde de Gascogner. 'Ik heb van de graaf de opdracht gekregen, om zijn dochter geen moment uit het oog te verliezen en ik heb het voorgevoel...'

'Ah, jij met je verdomde voorgevoelens, je zou beter ...'

Rondo kon zijn zin niet afmaken. Op dat ogenblik zagen ze Isolde molenwiekend in het water vallen. De anders zo slome Gascogner schoot dadelijk in actie. Hij greep een touw van op de bok van de wagen, maakte zijn paard los, sprong er vliegensvlug op en mende het langs het jaagpad van de Rijnoever.

Isolde beseftte dat ze niet mocht panikereren. Ze moest zich laten meedrijven en langzaam proberen naar de kant toe te zwemmen in plaats van al haar krachten te verspillen in het veel kortere traject naar de oever. Ze had moeite om haar mond boven water te houden. Telkens na twee armbewegingen hapte ze lucht. Zo had ze het geleerd. Ze hoorde roepen vanaf de oever en zag de Gascogner haar te paard volgen. Armzwaaiend wees hij naar de bocht in de rivier wat verderop. Isolde zag het ook. Daar versmalde de rivier tussen twee rotswanden. De stroming zou daar zo hevig zijn, dat ze geen kans meer maakte. Ze verdubbelde haar inspanningen.

De Gascogner reed haar voorbij en wachtte haar wat verder op. Hij bond snel een stuk wrakhout aan het uiteinde van de koord en wachtte geduldig tot Isolde dicht bij hem dreef. Hij gooide het opgerolde touw behendig in haar richting en als bij wonder kon ze zich vastklampen aan het stuk wrakhout. Haar binnenhalen was voor de reus kinderspel. Uitgeput en doornat liet ze zich in zijn armen vallen. Hij trok haar helemaal op de oever en legde haar op het gras neer. Ze braakte water uit.

'Dank je, Flavien,' hakkelde ze en opnieuw ripte een gulp water uit haar mond. 'Zonder jou had ik het niet gehaald.'

'Geen dank, edele jonkvrouw. Het was mijn plicht,' antwoordde de Gascogner, fier omdat Isolde hem voor de eerste maal in zijn leven met zijn voornaam had aangesproken.

Toen Isolde weer wat bij haar positieven was, steeg de Gascogner te paard en stak zijn hand uit naar haar. 'Rijdt u mee, edele vrouwe?'

‘Ik werd geduwd, heb je het ook gezien?’

‘Nee, wij stonden er te ver af. Ik zag u wel in het water vallen.’

De Gascogner steeg op, stak zijn hand uit en trok Isolde achter zich op zijn paard. Ze sloeg haar armen rond de reus zijn middel. ‘Gelukkig heb ik een dienaar die mijn bevelen naast zich neerlegt.’

Groot was de verwondering van Isolde en de Gascogner, toen ze net voor de aanlegplaats plots omsingeld werden door een paar dozijn mannen van de koninklijke wacht, aangevoerd door haar broer Robert de Montfroid. Grijzend stak hij zijn hand op. Als op commando trokken de mannen hun wapen. ‘Meekomen,’ beval hij, grijzend naar zijn zus. ‘Bevel van de koning.’ Hij keek naar de Gascogner. ‘Afstijgen jij. Schorremorrie zoals jij komt niet in de omgeving van een vorst.’

Isolde werd naar de commandotent van de koning gebracht. De voorhoede van het leger was tot de verwondering van Isolde nog niet vertrokken. Ah, ja. Er zou die voormiddag een vergadering zijn met Eleonora en de voornaamste commandanten over de verdere te volgen route. Isolde begreep maar niet waarom ze onder escorte van zoveel gewapende mannen tot bij de koning werd gebracht. Onderweg had ze het vertikt om haar broer hierover aan te spreken. Nog meer verbaasd was ze, toen ze net voor ze de tent werd binnengeleid, plots vastgegrepen werd, haar zwaard en dolk werd afgenomen en geboeid werd aan de handen. Ze werd ruw de tent binnengeleid, tot voor de zetel waarop koning Lodewijk zat, te midden van ernstig kijkende raadsheren en een paar kerkelijke leiders, omringd door een dozijn mannen van zijn koninklijke wacht.

Zonder te wachten tot ze door de koning aangesproken werd, boog Isolde eventjes het hoofd. ‘Majesteit, vergeef me dat ik het u vraag, maar wat heeft dit te betekenen? Waarom word ik geboeid tot voor u gebracht?’

De koning stond recht. ‘Zwijg vrouwe, zwijg zeg ik u. U hebt het recht niet om het woord tot de koning uw heer te richten, voor u het gevraagd wordt! Isolde de Montfroid, u staat hier terecht voor een ernstig misdrijf.’

Isolde bewust dat ze tegen een van de voornaamste regels van het protocol had gezondigd, keek hem verbaasd aan. ‘Majesteit, ik begrijp het niet. Ik ben een vrije vrouw van edelen bloede. Voor zover ik weet mag niemand een lid van adellijke bloede geboeid voorleiden, voor hij of zij schuldig is bevonden. Ik eis dat men mij die vernedering bespaart en me losmaakt. Als ik dan al een misdrijf gepleegd heb, wil ik de aanklacht met opgegeven hoofd aanhoren, want ik heb me altijd gedragen

als een goed christen en mijn land en koning gediend met een zuiver geweten en heel mijn hart.'

Lodewijk keek naar zijn raadgever en magister Thierry Galeran. Die knikte.

'Maak haar los,' beval de koning. Hij wachtte even tot een soldaat het touw rond haar handen had losgesneden. 'Isolde de Montfroid, ettelijke betrouwbare getuigen hebben gezien hoe u poogde de koningin mee te trekken in de Rijn. Aangezien u zeer goed weet dat Hare Majesteit niet kan zwemmen, zou dit voor haar de verdrinkingsdood betekenen. U wordt beschuldigd van moordpoging op de koningin.'

'Betrouwbare getuigen, Sire? Wie dan? Ik heb het recht te weten wie liegt.'

'Een dozijn mannen van mijn koninklijke wacht hebben dit onder ede bevestigd.'

'Majesteit,' riep Isolde onthutst uit, 'ze liegen. Waarom zou ik de koningin vermoorden? Ik hou van koningin Eleonora. Heb ik u beiden, in Taillebourg het leven niet gered en Eleonora later nog eens bij die...'

'Zwijg, ondankbare!' riep de koning uit.

Isolde stond versteld. De anders zo zacht pratende en onzekere koning, die iedereen als een halve monnik beschouwde, liet zich nu van een totaal andere kant kennen: de Lodewijk waarover Eleonora haar vaak had verteld. De Lodewijk die door een vrouw in het nauw werd gedreven.

'Het is niet u die ons in Taillebourg redde, maar de voorzienigheid en de hand van God, die u de genade en de kracht schonk.'

Isolde voelde langzaam haar bloed koken. 'Sire,' riep ze uit, 'het was niet Gods hand die u in Taillebourg van de dood redde, maar mijn hand en mijn zwaard. Gods hand houdt geen zwaard vast en beschermt niemand tegen een opstandige leenheer.'

'Blasfemie,' riep de bisschop van Chartres uit. 'Bij alle heiligen, dit is godslastering.'

De koning knikte instemmend, terwijl hij zich terug neerzette.

'Ik zweer het, Sire, ik heb nooit de intentie gehad om de koningin in de rivier te trekken. Iemand duwde...'

'Ik gebied u te zwijgen, Isolde de Montfroid. U hebt de kans gehad om u te verdedigen. Aanhoor mijn verdict: wegens moordpoging op de koningin van Frankrijk, veroordeel ik u tot de doodstraf. De straf voor het uiten van een godslastering laat ik over aan de dienaars van de kerk.'

'Maar, Sire, ik zweer u, ik ben onschuldig. Ik smeed u om de koningin te verzoeken hier voor mij te komen getuigen.'

De koning sprong terug recht. Zijn gezicht was rood aangelopen van woede 'De koningin heeft hier niets, maar dan ook niets mee te maken.

Door uw godslastering zijn alle rechten op een verzoek of clementie verbeurd.'

'Ik ben in de koningin haar dienst en niet in...'

'Doe haar zwijgen,' schuimbekte Lodewijk. 'In Godsnaam, doe haar zwijgen.'

Isolde keek opzij en zag haar broer Robert haar veelbetekend en grijnzend aankijken. Op slag begreep ze wie er achter deze sluw opgezette val zat: haar broer. Even werd het zwart voor haar ogen, even maar. Dan sprong ze naar voor, griste vliegensvlug het zwaard uit de schede van een verbouwereerde wachter en voor iemand kon tussenkomen stond de punt van haar zwaard op de borst van haar broer. 'Jij!' kreet ze, 'als ik sterf, jij dan ook.' Ze zag de doodangst zijn de ogen. Ze genoot ervan. Ze kon zijn angstzweet ruiken. Het werd doodstil in de commandotent. Iedereen hield de adem in en wachtte op het ogenblik dat Isolde haar broer zou doorboren.

Terwijl ze haar spieren spande om toe te stoten, nam een duim en wijsvinger voorzichtig de kling van het zwaard vast en iemand fluisterde beheerst in haar oor: 'Laat dat of het wordt je dood. Eleonora weet hier niets van af. Straks zie ik haar en ik zweer u, ze zal het hierbij niet laten.' De man duwde langzaam het zwaard weg van haar broer. Isolde keek even opzij. Het was Guy de Perche, de verbindingsman tussen de koning en Eleonora.

'Geef mij het zwaard,' beval hij.

Gewillig gaf Isolde hem het zwaard en liet zich boeien. In de tent brak het tumult los. De koning probeerde stilte te verkrijgen, iets wat hem nauwelijks lukte. 'Ook op het trekken van een zwaard in de nabijheid van een gekroond hoofd staat de doodstraf,' probeerde hij nog boven het rumoer uit te roepen. 'Ik zal u genadig zijn, Isolde de Montfroid. Het vonnis wordt morgen bij het kriecken van de dag voltrokken. Ik gun u voor bewezen diensten een snelle dood door onthoofding. Vannacht zal een priester u bijstaan, zodat u na een berouwvolle biecht voor uw Schepper kunt verschijnen. Moge God uw ziel genadig zijn.'

De koning wenkte Robert de Montfroid. 'De bewaking van de veroordeelde is uw verantwoordelijkheid.'

Isolde werd naar het kamp van de koninklijke wacht gebracht, dat in de onmiddellijke nabijheid van de commandotent van de koning was gelegen. Nadat Robert de Montfroid, grijnzend van leedvermaak, er zich persoonlijk van had vergewist dat Isolde stevig aan handen en voeten aan een karrewiel was vastgebonden, beval hij een wachter haar niet uit het oog te verliezen. Hijzelf had die dag nog leukere dingen op het oog. Aangezien ze een dag ter plaatse bleven, had hij eraan gedacht eens de kamphoeren met een bezoekje te vereren.

Vanaf de plaats waar ze vastgebonden was, zag Isolde even later Eleonora, gevolgd door een paar Aquitaanse edelen, in volle galop op de commandotent van de koning afstormen. Ze riep zich schor om de aandacht van de koningin te trekken, doch de afstand was te groot om gehoord te worden. Lang duurde het onderhoud niet. Even furieus als ze verschenen was, verliet de koningin de commandotent en verdween opnieuw in volle galop. Wat later verlieten ook de Aquitaanse edelen de tent.

De nacht was gevallen, de meeste vuren gedoofd en het kamp van de kruisvaarders kwam langzaam tot rust, althans in de omgeving van de koninklijke tent. In de verte, aan de rand van het enorme tentenkamp van het kruisvaartleger, was er zo te horen nog wat vertier. Het was een warme zomernacht, windstil. Hier en daar verbrak het eentonig getjirp van een krekkel de nachtelijke stilte. Soldaat Amar controleerde nog eens de touwen van de gevangene. Isolde de Montfroid was gebonden aan handen en voeten en aan de spaken van een wagen vastgemaakt. Hij had uit medelijden voor een deken gezorgd om haar te bedekken. Alles was schijnbaar in orde. De gevangene sliep. Zijn commandant Robert de Montfroid had hem verwittigd dat zijn zuster geen katje was om zonder handschoenen aan te pakken en hij op zijn hoede moest zijn. Inderdaad, ze had de priester die haar de biecht kwam afnemen de huid vol gescholden en hem zelfs in het gezicht gespuwd toen hij te dicht bij haar kwam. Grote God, wat een furie.

Soldaat Amar zijn blaas spande. Hij liep tot aan de achterkant van de wagen. Daar stond hij in de duisternis en uit het zicht van de mensen rond de kampvuren. Hij maakte zijn broekflap los, haalde zijn lid uit en met een zucht van verlichting mikte hij zijn straal op de wagendissel. Plots voelde hij twee zachte vrouwenborsten tegen zijn rug wrijven, een kin op zijn schouders rusten en tenslotte een slanke hand zijn lid vastgrijpen. Soldaat Amar verstarde. Putain de merde! Er stond een vrouw achter hem. Haar wang streek langs de zijne. Hij rook viooltjes. Omdat deze onwezenlijke, prikkelende situatie soldaat Amar niet onwelgevallig was, hapte hij naar adem en bleef hij stokstil staan.

‘Zal ik jou vogeltje eens laten zingen, mijn vriend?’ fluisterde ze in zijn oor, terwijl haar hand de zijne wegduwde en zij zijn straal richtte.

Soldaat Amar kon zich niet omdraaien. Eenmaal zijn straal liep, was er geen tegenhouden aan. Hij zou zichzelf en de vrouw besproeien. Gelukkig verminderde de spanning op zijn blaas. Als een geroutineerd man schudde de vrouw de laatste druppels af, zoals hij het zelf zou doen.

‘Wat kost het?’ murmelde hij. Zijn verbeelding sloeg op hol.

‘Niets, mijn stoere vriend.’

Amar moest even slikken. 'Voor niets gaat de zon op.'

De vrouw likte aan zijn oor. 'Een kort gesprekje met jouw gevangene. Meer niet.'

Hij rilde. 'Er mag niemand met de gevangene spreken.'

'Ah kom,' fleemde de vrouw terwijl ze zachtjes zijn lid streefde, 'een kort gesprekje, daarna ga ik. Niemand hoeft het te weten.'

Amar wilde zich omdraaien om haar zien. Ze hield hem tegen. 'Blijven staan,' beval ze, 'anders zal je zelf jouw vogeltje moeten leren zingen.' Ze omvatte nu stevig zijn lid en tergend traag bewoog ze haar hand, op en neer. 'Hebben we een afspraak, mijn vriend?'

Amar hapte naar adem. 'Ja,' kreunde hij, 'nu niet stoppen alstublieft.'

'Het is al een flinke knaap geworden,' fluisterde ze en versnelde langzaam haar beweging. 'Er is niet veel werk meer aan. Nog even en hij zal zingen als een lijster.'

Romy schudde Isolde haar arm. 'Word wakker, Isolde. Ik ben het.'

'Getver, ik ben wakker! Romy! Wat doe je hier?'

'De wachter zei dat je sliep.'

'Slapen! Hoe zou je kunnen slapen als je weet dat je de volgende dag onthoofd wordt. Ik gebarde dat ik sliep om de wachter te misleiden. Achter mijn rug probeer ik de knoop te lossen om mijn handen te bevrijden. Help me even.'

'Lieve hemel, nee. We zouden trouwens niet ver komen voor we beiden gespiesd worden door een lid van de koninklijke wacht. Het stikt hier van de krijgslieden.'

'Help me verdomme! Vlug voor de wachter weer komt.'

'Ssst, het is helemaal niet nodig. Ik ben door koningin Eleonora gezonden. Zij is bij Lodewijk geweest en heeft jouw onmiddellijke vrijlating geëist. Ze heeft zijn beschuldigingen weerlegd en heeft een getuigenis afgelegd dat jij nooit de bedoeling had om haar mee te trekken in de Rijn. Hij weigerde evenwel om je vrij te laten. Vervolgens heeft de koningin bedreigd om morgen, samen met alle Aquitaanse edelen en leger-eenheden, terug te keren naar Frankrijk en hem zo af te snijden van haar schatkist, waarmee heel deze kruistocht gefinancierd wordt. Lodewijk heeft in eerste instantie niet toegegeven, doch hij kon geen kant uit. Zonder de manschappen van Eleonora wordt zijn leger gehalveerd en zonder haar goud komt hij niet eens tot in Regensburg! Nog geen uur na haar terugkomst in haar kampement, kwam een koerier van Lodewijk tot bij koningin Eleonora om te melden dat je morgenvroeg vrijkomt en je geen haar gekrenkt wordt.'

'Oef... Hoe weet jij dit alles?'

'Van Guy de Perche. Hij was de boodschapper van de koning. Is hij betrouwbaar?'

‘Ja, daar twijfel ik niet aan.’

‘Guy was zo vriendelijk om mij gerust te stellen. Nadat hij de koningin had ingelicht, zocht hij me op en bracht me tot bij haar. Stel je voor Isolde, ik heb met de koningin gesproken. Wat een eer. Ze zei me dat Zijne Majesteit nu nog enkel een manier moest bedenken, om zonder gezichtsverlies uit deze impasse te geraken. Ik moet je groeten van haar. Ze verzekerde me dat ze jou niet in de steek laat. Het was zij die mij voorstelde om je op te zoeken en gerust te stellen. Weet je, ik heb de Gascogner bijna moeten vastbinden toen hij hoorde dat je de gevangene van Lodewijk was. Hij werd woest en wilde je met veel lawaai komen bevrijden. Het was zijn dood geworden.’

‘Wat waren die eigenaardige geluiden daarstraks bij die wachter achter de kar?’

‘Oh, dat. Hm, ik moest hem eerst overreden om je te mogen spreken.’ Romy zank op haar knieën voor Isolde en streek haar even liefdevol over het hoofd. ‘Heb je dorst? Ik heb een drinkzak bij me.

Isolde knikte.

Nadat Isolde gulzig had gedronken, keek ze naar Romy op. ‘Het was Robert die dit alles bekokstoofde,’ knarsetandde ze, met ogen vervuld van haat. Ze klemde haar kaken op elkaar en kneep haar lippen samen tot een dun streepje.

‘Volgens Guy de Perche vermoedt Eleonora het ook en beseft de koning dat je broer Robert hem gebruikt heeft om jou te treffen’

‘Hij wil mijn dood. Het zal hij of ik zijn. Blijkbaar is er geen plaats op deze wereld voor ons beiden.’

De wachter verscheen van achter de wagen en kuchte. ‘Het is tijd, dames.’

MAANDAG 30 JUNI 1147

WORMS

GRATIE

Een wolkeloze hemel en een stralende zon die langzaam boven de horizon opsteeg waren de voortekenen van een prachtige zomerdag. Een slapeloze nacht, vastgebonden aan een karrewiel, hadden van Isolde een wrak gemaakt. Half verdwaasd beseftte ze plots dat ze omringd werd door de koning, zijn gevolg en de volledige koninklijk wacht.

‘Isolde de Montfroid,’ sprak Lodewijk haar met heldere stem aan, ‘door een verklaring van mijn gemalin, koningin Eleonora, laat ik de

beschuldiging van moordpoging vallen.’ Lodewijk bleef haar strak in de ogen kijken. ‘Wat betreft het trekken van een zwaard in de nabijheid van de koning...’ Hier keek Lodewijk even naar zijn raadsman Thierry Galeran, omdat hij naar de juiste woorden zocht, die hem bij zijn uitspraak in een gunstig daglicht zouden stellen. Thierry fluisterde de koning wat in het oor en Lodewijk vervolgde: ‘Ook deze beschuldiging schort ik op, omdat u mij niet rechtstreeks bedreigde en omdat u al In Taillebourg blijk hebt gegeven om zelfs met lijfsgevaar mijn leven te beschermen. Blijft dan nog de beschuldiging van blasfemie. In hun oneindige goedheid hebben de bisschop van Chartres en andere kerkvorsten in mijn entourage, u op mijn voorspraak begenadigd en hun eis voor de doodstraf, omgezet in een boetedoening. U zult vanaf hier, dwars door het kamp van mijn koninklijke wacht, tot aan de comandotent op handen en knieën kruipen en daar het grote kruis voor de ingang kussen en luidop de Heer om vergiffenis vragen.’ De koning wendde zich daarna tot een wachter. ‘Bevrijd haar van haar boeien.’

Isolde wreef haar polsen en keek rond. Haar broer, nochtans hoofd van de wacht was nergens te zien.

‘Wel, Isolde de Montfroid, hoelang moeten we nog wachten of kiest u dan toch voor de onthoofding?’ riep de bisschop van Chartres geagiteerd uit.

Isolde liet zich op handen en knieën zakken en boog beschaamd het hoofd. Intussen kwamen er van alle kanten soldaten en mensen aangelopen, want het nieuwtje over de straf die de Normandische was opgelegd, was als een lopend vuurtje doorheen het kamp geraasd. Hier en daar riep iemand haar spottende opmerkingen toe, een enkeling maakte een obscene gebaar en riep: ‘Steek een tak in haar kont!’

Op dat ogenblik kwam uit het volk een spaarzaam geklede jonge vrouw opgedoken en wierp zich luid kermend voor de bisschop en de koning op de grond. Met beide handen omvatte ze de voeten van Lodewijk.

‘Ik heb gezondigd, Majesteit, zwaar gezondigd. Laat mij samen met deze beschuldigde de boetetocht doen tot vergeving van mijn zonden. Ik heb gisteravond ontucht gepleegd met drie van uw raadsheren, de graaf van Charmes, de heer Pontarlier en ...’

‘Doe die vrouw zwijgen,’ riep de koning en probeerde zijn voeten uit de omknelling los te maken. Een paar wachters sleurden de vrouw van bij de koning vandaan en daarbij raakte de rok van de vrouw los. Ze stond halfnaakt voor de koning. In plaats van haar rok op te rapen hield ze haar beide handen voor haar schaamstreek.

‘Majesteit,’ gilde ze boven het lawaai van de menigte uit, ‘laat mij toe om samen met de Normandische boete te doen voor mijn zonden.’

De vrouw wachtte het antwoorde van de koning niet af, draaide zich met haar blote kont naar de koning, zakte op handen en knieën en kroop vliegenvlug tot achter Isolde. Onder de mensen brak tumult los. Iedereen wilde de vrouw van dichtbij zien. Door achter Isolde aan te kruipen raakte ze ook nog haar kort hemdje kwijt en bewoog zich op handen en voeten helemaal naakt richting commandotent. Ver kwam ze niet want de koning beval zijn wacht woedend de vertoning te stoppen. Hijzelf kon het schouwspel blijkbaar niet meer aanzien en beende geërgerd weg, met in zijn zog Thierry Galeran, twee bisschoppen en nog enkele priesters.

‘Sire, we moeten ons van die Robert de Montfroid ontdoen. Hij heeft in deze zaak ons een pad in de korf gezet,’ adviseerde Thierry Galeran de koning, terwijl ze zich naar de commandotent begaven.

‘Wat bedoel u, heer Galeran?’

‘In deze dubieuze zaak omtrent Isolde de Montfroid gebruikt hij ons om zijn zuster te treffen. Uit zijn onmiddellijke omgeving heb ik vernomen dat hij haar haat en haar het liefst een paar voet onder de grond ziet liggen.’

‘Wie zegt dat?’

‘Mijn spion, uwe genade, commandant Foulques.’

‘Hmm. U zou wel eens gelijk kunnen hebben. In elk geval was de koningin hieromtrent duidelijk: Isolde de Montfroid pleegde geen aanslag op haar. Robert de Montfroid heeft ons dus voorgelogen. Hij moet hiervoor boeten.’ De koning streek nadenkend over zijn baard en ontweek handig een paardendrol, terwijl hij zich verder haastte. ‘We zullen ons van hem ontdoen, maar eerst heb ik nog een taak voor hem, die ik aan niemand anders kan toevertrouwen. Er is iemand die het eeuwig leven van mijn echtgenote bedreigt en haar hoofd op hol brengt.’ Lodewijk stond even stil. ‘U weet toch over wie ik het heb?’ fluisterde hij Thierry Galeran in het oor.

‘Jauffre de Blaye?’

‘Juist. Heel juist. Die nietsnut van een troubadour in zijn dure kleren, betovert mijn vrouw met zijn goedkope verzen. Hij zal haar ziel in het verderf storten. Als Robert in zijn opdracht slaagt, hebben we Gods wil volbracht en de ziel van mijn vrouw gered. Wacht er niet te lang mee.’

Nadat de koning en zijn gevolg verdwenen waren, verzamelde de jonge vrouw ijlings haar kledingstukken en trok onder gejoel van de menigte snel haar rok en hemd terug aan. ‘Kom,’ zei ze tegen Isolde, ‘je bent

van een vernedering gespaard. Niemand heeft blijkbaar nog interesse in je boetetocht. We zijn hier weg eer die lammeling van een koning zich bedenkt.'

De mensen dropen af. Er was niets meer te zien of te beleven.

Isolde kroop moeizaam recht en klopte het stof van haar kleren. 'Getver! Je bent volkomen gek, Romy. Hoe kon je zoiets bedenken?'

'Ah, zo bijzonder is dat niet. Ik weet hoe je op je eer gesteld bent. Om mijn blote kont aan al die mannen te tonen heb ik totaal geen gêne. Vroeger hebben er honderden ze van veel dichterbij gezien.'

'Mijn zwaard!' riep Isolde plots uit! Ik ga hier niet vandaan zonder mijn zwaard en mijn dolk.'

Romy keek Isolde even onderzoekend aan. 'Ze liggen al in je tent, Isolde. Gisteravond heeft een zekere Guy de Perche je wapens afgegeven. Blijkbaar heeft hij een oogje op je. Kom nu, wat verder wachten Rondo en Flavien ons op met de paarden. Het kamp van Eleonora ligt hier toch een paar mijl vandaag en ik had geen zin na zo'n vertoning nog heel het kamp te voet te doorkruisen. Ah, kijk, Rondo staat daar.'

Koningin Eleonora wachtte Isolde reeds op. Ze omarmde en kustte haar. 'Mijn lieve Isolde, welke vernedering heb jij wel niet moeten doorstaan en dit om mijnentwil!'

'Majesteit, het was...'

'Ssst...'. De koningin nam Isolde bij de arm en nam haar discreet terzijde, buiten het gehoor van de omringende hofhouding. 'Lodewijk heeft dit gedaan om mij te treffen, heel zeker. Hij durft mij niet aan, dus zoekt hij iemand uit die me nauw aan het hart ligt en dat ben jij. Je had hem eens moeten zien verbleken toen ik dreigde met heel mijn gevolg en goud deze kruistocht te verlaten. Hij trok dadelijk zijn bevel van jouw terechtstelling in.

Bij deze bedenkingen van de koningin had Isolde haar twijfels. Het meest waarschijnlijke was dat haar broer de koning had gebruikt om haar te treffen. Doch deze gedacht hield ze voor zich. Romy stond wat terzijde naar hen te kijken. Blijkbaar was de pantomime van Romy nog niet tot in de achterhoede doorgedrongen. De koningin maakte er in elk geval geen allusie op. Morgen zou natuurlijk iedereen hiervan wel op de hoogte zijn. Arme Romy.

'Ik ben doodmoe, Majesteit, sta me toe om te gaan slapen. Ik heb vannacht geen oog dichtgedaan.'

Romy en Isolde wandelden gearmd door het kamp naar hun tent. Van deze eerste rustdag hadden velen gebruik gemaakt om hun kleren

te wassen, en uitrusting te verzorgen. Overal hing wasgoed te drogen aan waslijnen en stonden potten op het vuur. Heel het kamp rook naar versgebakken brood en stoofpot, want voor Regensburg zou er niet meer gerust worden. Isolde was doodop en gaf te kennen dat ze voor de rest van de dag wou slapen.

Intussen waren ze bij hun tent gekomen. Er klonken mannenstemmen binnen. Romy knipoogde naar Isolde en plaatste haar vinger op de lippen. Ze had de stemmen herkend.

‘Tetten man, je had haar tetten moeten zien.’

‘Tieten!’

‘Ja goed, noem ze zoals je wilt. Mijn vrouw zaliger, señora Dolores noemde ze teta’s. Wel om voort te gaan met mijn verhaal, Romy kroop dus op handen en voeten voor onze jonkvrouw, haar blote kont in de lucht, vlak voor de koning. Stel je voor, Romy draaide haar derrière naar de koning. Man, man! Er zijn er voor minder onthoofd.’

‘En?’

‘Niets en, Romy heeft altijd geluk. De koning sloeg drie kruistekens, draaide zich om en vertrok met zijn gevolg. Man, man, je had Romy moeten zien. Haar tetten wiebelden als de uier van een koe die nodig moest gemolken worden. Ik heb zelfs een glimp van haar honingpotje gezien. Man, man, ik zal er nog nachten van dromen!’

‘Waarvan?’

‘Haar borsten natuurlijk! Twee handen heb je nodig om er een te omvatten. Nooit in mijn leven zag ik mooiere memmen. Ik kreeg er terstond een stijve speer van. Ah, ja, jij hebt met haar een jaar in Parijs samengewoond. Vermoedelijk heb jij al meer gezien dan iedereen deze morgen daar aanwezig.’

‘Ja, en dan,’ bromde de Gascogner.

‘Ja, ik weet het wel. Je bent wel je ballen kwijt, maar je hebt toch nog je mannenbeen?’

Romy keek met pretoogjes naar Isolde en zag dat ook zij een glimlach niet kon onderdrukken.

‘Al die dingen interesseren me niet,’ antwoorde de Gascogner. ‘Ik heb die gevoelens niet.’

‘Weet je verdomme van wie ik de tietjes eens zou willen zien? Van jonkvrouw Isolde natuurlijk! Man, man, zij heeft vermoedelijk van die stevige, kleine appeltjes, die je in één hand kunt vasthouden.’

Isolde vond het blijkbaar welletjes. Met een ruk opende ze de tentflap. De Gascogner en Rondo zaten gemoedelijk tegenover elkaar op de twee veldbedden die ze voor de vrouwen hadden opgesteld. Ze sprongen verschrikt recht.

‘We ... we... waren net klaar,’ stamelde Rondo.

‘Wel Rondo, toon eens je hand.’

Schuldbewust opende Rondo zijn hand.

Isolde schudde haar hoofd. 'Hmm... nee, één mannenhand zou niet groot genoeg zijn. Is het niet, Romy?'

'Vind ik ook,' grinnikte Romy. 'Ik denk dat Rondo je erg onderschat en mij overschat.'

Daarna klopte Isolde de Gascogner op de schouders. 'Merci man. Je hebt me van de verdrinkingsdood gered,' zei ze. 'Ik sta bij jou in het krijt.'

De reus bleef onbewogen onder zoveel lof. 'Geen dank, jonkvrouw.'

'Vooruit, luilakken,' commandeerde Romy, 'de paarden moeten nog verzorgd worden. En kijk eens naar de linker achterhoef van ons trekpaard. Ik heb de indruk dat hij lichtjes mankt.'

Tegen Rondo en de Gascogner zweeg Isolde over de verdenking die op haar broer rustte. Die twee waren in staat om op hun eigen houtje haar broer onder handen te nemen. Hoe ze het verder zou aanpakken wist ze niet. Doch hem uit de weg ruimen overwoog ze zelfs niet eens. Ze moest dubbel goed uitkijken en opletten. Vroeg of laat zou hij toch zichzelf ten gronde richten en was hij een probleem minder. Het was een kwestie van tijd.

HEIDELBERG DONDERDAGNAMIDDAG 3 JULI 1147 WEERWRAAK

De volgende twee dagen werd een strak tempo aangehouden. Romy voelde zich duidelijk in haar sas. Telkens ze even werden opgehouden, benutte ze dat om met de plaatselijke bevolking te praten. Voor het eerst in elf jaar kon ze weer haar moedertaal spreken. Dit deed haar blijkbaar deugd. Doch hoe dichter ze haar geboortestad Heidelberg naderden, hoe zenuwachtiger ze werd. Het viel zelfs Isolde op. Tijdens de middagpauze zag Isolde hoe Romy de Gascogner even terzijde nam voor een lang fluistergesprek. Ze voerden iets in hun schild, Isolde was er bijna zeker van. Anderzijds, die twee hadden een jaar samengewoond in Parijs. Het was dus ook niet abnormaal dat ze vertrouwelijk met elkaar omgingen.

De kruisvaarders hielden kort na de middag bivak op de rechteroever van de Neckar, recht tegenover de stad Heidelberg. Ze vonden er een geschikte grasvlakte pal langs de rivier, groot genoeg om de tienduizenden mensen een slaapplek te bieden. Ook hier had de lokale bevolking van de gelegenheid gebruik gemaakt, om stalletjes op te slaan en

etenswaren te verkopen. Er was gras voor de dieren en water uit de rivier om ze te drinken. Verderop waren kleinere beekjes met helder drinkwater voor de mensen. Het was dus voor het reusachtige leger een ideale bivakplaats voor een nacht.

In Heidelberg was de Romeinse brug over de rivier in de loop der eeuwen in onbruik geraakt en nooit hersteld. Dus was er buiten enkele kleinere overzetbootjes geen verbinding met de stad en dat wilde de stadsraad ook zo houden. Enkel de koning, de koningin en enkele notabelen waren uitgenodigd voor een stadsbezoek en een diner. Het kruisvaardersleger werd uit de stad geweerd. Men wilde ten alle prijze problemen vermijden. De mannen die de overzetbootjes bedienden werden strenge consignes meegegeven om enkel de plaatselijke bevolking over te varen.

Romy vroeg aan Isolde verlof om haar geboortestad te bezoeken. 'Ik wil enkele verwanten bezoeken.'

'Je kan samen met mij en het koninklijk gevolg oversteken, want anders kom je de stad niet in,' stelde Isolde haar voor. 'Het is verboden terrein voor kruisvaarders.'

'Nee, nee, bedankt voor het aanbod. Er is iets dat ik daar liever alleen afhandel. Ik zou wel graag hebben dat Flavien me vergezelt, voor de veiligheid.'

'Geen enkele veerman zal je de rivier willen overzetten. Nogmaals, het is hen verboden kruisvaarders naar de andere oever te varen.'

'Ik ben plaatselijke bevolking, Isolde. Ik spreek de taal van de streek en geraak wel in de stad.'

'Goed. Ga maar. Rondo kan wel alleen de tenten opslaan en de dieren verzorgen.'

De deur werd op een kier geopend. Een schraal gezicht met kanten hoofddoek werd zichtbaar. Toen ze de jonge vrouw herkende die voor de deur op straat stond, sperde de vrouw haar ogen wijd open.

'Rosemond, jij!' stamelde ze. 'We dachten dat je dood was.'

'Ja, tante Gretchen, dat had je wel gewild hé?'

'God in de hemel, Rosemondje, hoe kun je zoiets denken. Nadat je verdwenen was, hebben we dagenlang voor jou gebeden.'

'Verdwenen! Je liet me de stad uitjagen!'

'Oh, Rosemondje, dit is een vreselijk misverstand.' De vrouw keek argwanend naar de gewapende reus achter Romy. 'Het schikt nu niet zo goed, kindje. Jouw oom en ik moeten weg. We worden ergens anders verwacht. Wil je misschien op een andere keer eens terugkomen?'

Romy knikte naar de Gascogner. Hij zette zijn schouder tegen de deur, duwde de vrouw achteruit en drong het huis binnen, Romy volgde en sloot de deur achter zich.

‘Wat we af te handelen hebben zal hier en nu gebeuren. Waar is de broer van mijn vader?’

‘Je oom?’

‘Nee, die vervloekte dief. Wij zijn geen familie meer.’

Ze waren in een soort inkomsthal terechtgekomen, een brede houten trap leidde naar de verdieping. Romy koos van de twee binnendeuren de linkse en rukte die open. Ze gaf uit op een soort ontvangstkamer. Daarna probeerde ze de andere deur, dit was duidelijk de leefruimte. Haar oom zat aan een rijkelijk gedekte tafel. Op een zilveren schaal lag een knapperig gebakken kapoen op een bedje van gestoofde groenten. Er stond versgebakken brood op tafel, roomboter en een karaf wijn met twee zilveren roemers. Ook haar oom leek enkele ogenblikken versteend, op het moment dat Romy met in haar zog de Gascogner en haar tante de woonkamer binnentraden. Hij stond langzaam recht.

‘Rosemond, ben jij het?’ stamelde hij.

‘Wie anders?’ Romy keek haar tante hooghartig aan. ‘Ha! Jullie moesten weg. Het paste even niet.’ Daarna ging ze tot bij haar tante staan, tot hun gezichten elkaar bijna raakten. ‘Liegen en bedriegen,’ tierde ze met de ogen vol haat. ‘Je kunt het niet laten!’

‘Maar kindje toch, wij...’

‘Misschien hebben jullie het nog niet door, doch ik ben een volwassen vrouw geworden. Ik kom met jullie afrekenen voor wat jullie mijn ouders en mij hebben aangedaan. Jullie zullen boeten.’ Romy keek even snel rond zich. Ze bevond zich in een rijkelijke met meubels en tapijten voorziene plaats. ‘Zo te zien hebben jullie het niet slecht. Toen jullie me met behulp van de Paltsgraaf lieten weggagen uit deze stad, waren jullie nog luizige poorters, met een armzalige bakkerij. Ik vermoed dat de grote bakkerij naast jullie woonhuis nu van jullie is?’

Oom Helmut knikte nauwelijks merkbaar. Hij had tot dan nog geen woord gesproken.

‘Evenals dit huis gebouwd met het goud van mijn ouders, jouw bloedeigen broer! Goud dat mij toebehoort!’

Tante Gretchen nam smekend de hand van Romy vast. ‘Kind, wat hebben we angst gehad toen jij plots verdwenen was. Je kan je niet ...’

Romy trok haar hand terug en gaf haar tante een klap in het gezicht. ‘Waar is het goud en zilver?’

‘Goud mijn kind, welk goud? Wij zijn arm en hebben geen goud.’

‘Het goud en zilver dat mijn vader jullie toevertrouwde, net voor hij door de paltsgraaf Von Hogenstein gevangen werd genomen.’

‘Oh, Rosemondje,’ mengde oom Helmut zich vooreerst in het gesprek, ‘dat waren amper een paar munten. Nauwelijks de moeite waard om te vernoemen. Die hadden we nodig om te overleven.’

‘Overleven,’ hoonde Romy en veegde met een armbeweging de schaal met de kapoen van tafel. ‘Een zilveren opdienschaal, noem je dit overleven! Mijn vader gaf jullie een vermogen aan goud in bewaring. Goud dat jij aan mij moest geven indien hem iets overkwam.’

‘Wij ... Rosemondje... Wees niet...’

Romy keek naar de Gascogner en knikte. Die nam Helmut vast, duwde hem op een stoel en trok zijn dolk. ‘Beginnen we met een oor af te snijden?’

Tante Gretchen gilde. Daarop verscheen een dienstmeisje in een deuropening en trok onmiddellijk verschrikt de deur terug dicht. De Gascogner liet zich niet afleiden en nog voor er iemand kon protesteren hield hij een bebloed oor in zijn hand. Oom Helmut gilde, kromp ineen van de pijn en greep naar de plaats waar zo-even nog zijn oor zat. Tante Gretchen viel bijna flauw bij het zien van al het bloed.

‘Voor de laatste maal,’ siste Romy, waar is het goud?’

‘Wij hebben geen goud. Alles wat je hier ziet hebben we eerlijk verdiend met hard te werken,’ gilde tante Gretchen. ‘Doe je oom geen kwaad.’

‘Zijn neus,’ beval Romy aan de Gascogner.

‘Nee, stop,’ riep tante Gretchen, ‘het ligt onder de losse tegel daar, onder die kist naast de haard.’

Ze vonden een beurs vol zilverlingen en een paar goudstukken. Romy gaf de beurs aan de Gascogner die ze aan zijn riem bond. Ze greep de arm van haar tante Gretchen vast en tierde: ‘Waar is de rest?’

‘We hebben er dit huis en de bakkerij mee betaald. Doe ons geen kwaad meer, we zullen alles terugbetalen, Rosemond. Alsjeblieft,’ snikte Gretchen. ‘Wij wilden je geen kwaad doen.’

Romy knikte naar de Gascogner. ‘Doe het,’ beval ze kil.

De Gascogner plofte zijn dolk in de borst van de kermende Helmut en greep toen de krijsende oude vrouw, die zich beschermend over haar stervend man wierp. In één haal sneed de Gascogner haar de keel over.

Romy staarde de Gascogner aan die zijn bebloede dolk afveegde aan de jurk van haar tante. ‘We zijn hier klaar,’ zei ze en keek verdwaasd weg van de twee bloedende lijken. ‘Kom, we zijn hier weg vooraleer er nog iemand binnenkomt.’

Ze keek nog een laatste keer in de kamer, naar de twee lijken en de plas bloed die zich langzaam over de gladde plavuizen uitbreidde. Ze had zich in haar dromen zo vaak voorgesteld dat dit als een bevrijding, als een opluchting zou aanvoelen. Het voelde bitter aan en een golf

maagzuur rispte op. Ze kokhalsde en moest braken. De Gascogner ondersteunde haar.

‘We moeten hier vandaan, vrouwe.’

Net toen ze in de inkomsthal binnengingen, werd de buitendeur opengegooid en verschenen er twee stadswachten, begeleid door een dienstmeisje. ‘Zij zijn het,’ kreet ze.

Daarna gebeurde alles vliegensvlug. De Gascogner trok zijn dolk, wierp hem naar de eerste wachter. Het wapen doorboorde zijn keel. De tweede wachter keek eerst met ontzette ogen naar zijn reutelende compagnon, die langzaam ineenzakte en trok daarna zijn zwaard. Voor de uitstekend getrainde reus was hij echter geen waardige tegenstander. Na twee zwaardslagen was het pleit beslecht en viel de vierde dode in korte tijd.

De zon was nog net niet onder toen Isolde terug bij haar tent kwam. Woest sloeg ze de tentflap weg, beende tot bij het veldbed van Romy en trok de dekens weg.

‘Jij verdomde sloerie! Wie denk je wel dat je bent! Waarmee ben je in Godsnaam bezig!’

Romy draaide zich om, haar ogen vol tranen. Ze keek totaal ontrederd Isolde aan. In plaats van te antwoorden, barstte ze in tranen uit.

Dit kon Isolde echter niet vermurwen. ‘Weet je dat je niet alleen jouw leven en dat van de Gascogner in gevaar bracht, maar ook het mijne!’ Waar is je verstand! Romy, waar ben jij in Godsnaam mee bezig!’

‘Ik kan het uitleggen,’ snikte Romy en zette zich recht op het veldbed.

‘Uitleggen! Ik zal het eens uitleggen. Het diner dat de stadsraad van Heidelberg gaf ter ere van het koninklijk bezoek, werd nog voor we aan tafel zaten verstoord door een lid van de stadsraad. Hij maakte met veel misbaar bij de koning zijn beklag over een roofmoord op twee poorters en het neersteken van twee stadswachten. De daders waren een man en een vrouw en zonder twijfel kruisvaarders. In naam van de stadsraad eiste hij genoegdoening en uitlevering van de daders. Enkel een aanzienlijke som zilver en de doodstraf voor de daders zouden dit vergrijp enigszins kunnen milderen.’

Romy staarde Isolde angstig aan.

‘Koning Lodewijk was razend. Hij en zijn gevolg verlieten ijlings het diner. Er zat voor koningin Eleonora en mij niets anders op dan hem te volgen. Getver! Jij was het. Jij en de Gascogner, geef toe.’

Romy knikte angstig. ‘Niemand heeft iets gezien.’

‘Toch wel: een dienstmeid en Eleonora.’

'Eleonora?'

'Ja. Ze kent jou en ook de Gascogner. Ze heeft jullie al vaker in mijn omgeving gezien. Toen we ons vandaag naar de aanlegsteiger aan de Neckar begaven, om er een veerbootje te nemen naar de overkant, zag ze jou en de Gascogner overvaren en maakte er mij attent op. Door de beschrijving die de dienstmeid van het vermoorde echtpaar had gegeven van een uitzonderlijk mooie vrouw en een reus van een wapenknecht, viel haar verdenking dadelijk op jullie twee. Getver! Ik heb je de toestemming gegeven om naar de stad te gaan, om verwanten op te zoeken, niet om vier moorden te plegen!'

'Ik kan het uitleggen.'

'Ik hoef je uitleg niet eens. Hoe halen jullie in jullie hoofd om een roofmoord te plegen! Een roofmoord dan nog wel!'

'Het was geen roofmoord, Isolde. Het was wraak.'

Isolde greep de arm van Romy en trok haar van het bed. 'Uit mijn ogen. Je mag al blij zijn dat Eleonora gezwegen heeft tegen de koning of zowel jij, de Gascogner en ik waren nu al onze kop kwijt. Maak dat je wegkomt. Ik wil je nooit meer zien en de Gascogner neem je maar mee.'

'Alsjeblieft, Isolde, laat het mij uitleggen,' smeekte Romy. 'Er is gerechtigheid geschied. Het was geen roofmoord, ik zweer het je. Laat het me tenminste uitleggen. Alle schuld ligt bij mij. Reken het Flavien niet aan. Hij heeft slechts uitgevoerd wat ik hem gevraagd heb.'

'Uit mijn ogen,' tierde Isolde, 'ik hoef je uitleg niet.'

Toen Romy weg was zette Isolde zich op de rand van haar veldbed neer. Getver! Wat een toestand. Gelukkig hield de koningin haar een hand boven het hoofd. Ze had Romy herkend en haar dadelijk verdacht. Romy, haar vriendin, maar in de ogen van de koningin haar bediende. De aanslepende onenigheid tussen de koning en Eleonora had hen van de dood gered. Eleonora wilde haar natuurlijk niet in verband brengen met de moorden, want dan zou Lodewijk een reden hebben om na het gezichtsverlies die hij in Worms had geleden, weerwraak te nemen op haar. Isolde sloot de ogen, ademde diep. De woede in haar ebde langzaam weg. Morgen trokken ze weer verder en de hele geschiedenis zou binnen een dag vergeten zijn. De stadsraad van Heidelberg kon niets inbrengen tegen de koning van Frankrijk en dit machtige kruisvaarders leger. Een onderzoek? Er liepen hier duizenden mannen en vrouwen rond. Trouwens, het zou snel blijken dat die man en die vrouw de landstaal spraken en dus geen kruisvaarders waren. Zou ze Romy nog ooit kunnen vertrouwen? Eén iets was ze nu zeker: de Gascogner was eerder Romy trouw dan haar. Dit was de tweede keer dat hij haar in de steek liet. God aan toe, hij had haar een paar dagen geleden van de verdrinkingsdood gered door haar scherp in het oog te houden. Zo mocht ze niet

over hem denken. Ze had Romy beoordeeld zonder naar haar te luisteren.

Isolde stond recht en liep naar buiten. Gelukkig was Romy nog niet weg. Ze stond nog bij Rondo en de Gascogner. Het gesprek verstomde toen ze Isolde opmerkten.

Tot haar verwondering nam de Gascogner het woord. 'U staat bij mij in het krijt, jonkvrouw Isolde.'

Isolde keek hem onbewogen aan.

'Dit waren uw eigenste woorden, edele vrouwe. Ik vraag u nederig om deze schuld in te lossen. Ik verzoek u om Romy en mij terug in dienst te nemen.'

Isolde stond perplex, niet alleen omdat ze hem nog nooit zoveel woorden na elkaar had horen spreken, maar vooral om de impertinentie van zijn verzoek. Ze wees naar Romy. 'Jij komt me alles uitleggen.' Daarna keek ze opnieuw naar de Gascogner. 'Jij voert de paarden, Flavien. Daarna zoek je droog hout en maak een vuur aan. En jij Rondo, jij haalt eten naar de veldkeuken, want Romy zal vanavond geen tijd hebben om te koken. En,' Isolde stak dreigend de vinger uit naar hen, 'waag het niet jullie daarna meer dan tien passen van onze wagen te verwijderen.'

'Ik heb met heel die toestand...'

'Zwijg Rondo. Je was niet bij hen, maar ik ben zeker dat je op de hoogte was en dat maakt je even schuldig. Je had mij moeten inlichten en die twee behoeden voor die stomiteit.'

Isolde bond de tentflap op zodat het avondlicht tot in de tent kon doordringen. Ze wees Romy naar haar bed. 'Zet je. Je hebt me heel wat uit te leggen.' Zelf nam ze plaats op haar bed tegenover Romy. 'Ik luister.'

'Het is een lang verhaal en het begon toen ik vijftien jaar was.'

'Ik heb tijd.'

'Ik ben hier in Heidelberg geboren. Ik heet eigenlijk Rosemond, maar sinds ik in Frankrijk rondtrok, noemt men me Romy. Ik ben geboren in 1121.'

'Twee jaar jonger dan ik,' constateerde Isolde.

'Zoiets. Mijn vader was een van de rijkste mannen van de stad Heidelberg. Hij was koopman, net als zijn vader het was. Mijn moeder kwam ook uit de begoede burgerij en ik groeide onbezorgd op, omringd door mensen die aan al mijn wensen voldeden. Omdat ik enig kind was, ging alle liefde en aandacht van mijn ouders naar mij. Ik had een privéleraar, een kindermeid en later toen ik groter was kon ik beschikken over dienstpersoneel en zelfs een rijpaard. De miserie begon toen ik vijftien was en de paltsgraaf aan mijn vader een huwelijksaanzoek overmaakte.

Een ongewoon verzoek, aangezien wij vrije poorters waren en niet van adel. Hij had mij gezien tijdens de festiviteiten op de jaarmarkt en was gevallen voor mijn schoonheid, althans dat beweerde hij. Volgens mijn vader was het vooral omwille van de bruidsschat die ik zou meebrengen, want door zijn flamboyante levensstijl had hij chronisch gebrek aan klinkende munt. Ik kende hem wel, het was een arrogante hufter en stond bekend als een notoire hoerenloper.'

'Ik wist niet dat je gehuwd bent geweest.'

'Ik ben het ook niet geweest. Ik weigerde en mijn vader had de ondankbare taak dit aan de paltsgraaf mee te delen. Hij aanvaardde de weigering niet. Als een lid van de selecte groep graven door keizer Koenraad uitgezonden om zijn rijk te helpen besturen, had hij veel macht. Hij was woedend over de weigering. De graaf kon weinig tegen mijn vader beginnen, hij was immers een poorter van Heidelberg. Doch buiten de stadsmuren had hij alle macht. Hij dreigde mijn vader alle vergunningen in te trekken, nodig voor het handeldrijven en vervoeren van goederen binnen zijn gebied. De paltsgraaf begon moeilijk te doen en een paar van onze rivieraken aan de ketting te leggen met allerlei voorwendzels. Ook verhoogde hij de heffingen op de stad om de stadsraad onder druk te zetten. De raad sommeerde mijn vader toe te geven, of anders zouden ze genoodzaakt zijn hem en zijn familie de stad uit te wijzen. Ze konden de poorters van de stad niet laten boeten voor de halsstarrigheid van een meisje van vijftien. Uiteindelijk bezweek mijn vader en gaf toe. Tegen mijn wil in werd er een huwelijksvereenkomst gesloten tussen de graaf en mijn vader. Ik zou als maagd het huwelijk ingaan met paltsgraaf Ludwig von Hogenstein...'

'Von Hogenstein? Zoals keizer Koenraad van Hogenstein?'

'Ja, de koning is zijn neef. Ik zou een bruidsschat meebrengen van tweehonderd gouden marken. Hij van zijn kant zou mijn vader vrije handel verlenen, vrij van heffingen.'

'Geen slechte overeenkomst.'

'Indien het een andere man betrof misschien niet. Doch ik huiverde alleen al bij het zien van hem. Hij had iets duivels over zich met zijn grijnslach, zijn donkere baard en vals loerende ogen. Ik smeekte mijn vader, ik sloot mezelf op in mijn kamer. Het hielp niet. Indien ik niet toegaf zou de graaf heel de familie ten gronde richten, verklaarde hij. Tenslotte stemde ik toch toe. Mijn vader, een wijs en voorzichtig man, gaf zijn broer Helmut twee beurzen goud en zilver in bewaring. In geval het toch ergens met hem zou mislopen, dan hadden mijn moeder en ik nog dat. Hij had precies een voorgevoel. Het verlovingsfeest vond plaats op het kasteel van de paltsgraaf. Ik zat aan tafel naast Ludwig en ik moet bekennen, hij was hoffelijk.'

Intussen was het donker geworden in de tent. 'Laten we naar buiten gaan bij het vuur,' stelde Isolde voor, 'daar kun je verder vertellen.'

Rondo en de Gascogner leunden tegen hun kar en keken schuw op naar de twee vrouwen.

'Kennen zij je verhaal?'

Romy knikte.'

Isolde nam een zadeldeken uit de kar en spreidde hem uit op de grond bij het smeulende vuur. 'Zit en vertel verder.'

'De nacht na het verlovingsfeest werden mijn ouders en ik door de stadswacht uit ons bed gehaald. Er waren twee gouden bekers gestolen op het kasteel van de paltsgraaf, bekers waaruit hij en ik hadden gedronken. Hij verdacht ons ervan ze te hebben meegenomen. Om het verhaal kort te maken, de twee bekers werden gevonden in een kast en zowel mijn vader als ik belandden die nacht in de stadsgevangenis. De aanklacht was bewezen: diefstal van twee gouden bekers. De stadsraad zou over ons oordelen. De paltsgraaf eiste uitlevering, doch de stad weigerde. Poorters konden enkel door de stadsraad geoordeeld worden.'

'Ik versta de bedoeling niet van die Ludwig. Zo zou hij toch nooit de bruidsschat krijgen. Waarom hadden jullie dan...'

'Noch mijn vader, noch ik hadden die bekers gestolen, Isolde. Iemand moet ze daar gelegd hebben. Veel later begreep ik dat het de secretaris van mijn vader was geweest, omgekocht door de graaf en een hoog ambt op de kanselarij in het vooruitzicht gesteld.'

Even werd hun gesprek onderbroken door Rowan. Hij kwam dichteren schraapte zijn keel.

Isolde keek verstoord op.

'Jonkvrouw Isolde, mogen wij beginnen te eten? Anders wordt de meelpap koud.'

Isolde vloekte. 'Gotver! Kunnen de koks van de veldkeukens dan niks anders bedenken dan meelpap?'

'Er zitten wel brokjes spek in.'

'Doe maar. Wij eten straks wel een homp brood met een snee van de gedroogde hesp.'

'En de wijn?'

'Geen wijn voor ik hier heel het verhaal van Romy gehoord heb.'

Rondo droop af.

'Vertel verder.'

'Tijdens die nacht in de gevangenis kwamen onze eigen secretaris en onze stalknecht naar de gevangenis. Ik dacht dat ze mijn vader en ik kwamen bevrijden. Niets was minder waar. Beiden hebben mij daar in die smerige cel, waar de ratten over de vloer liepen, verkracht, terwijl mijn vader in de cel tegenover mij, er moest op toekijken.'

‘Mijn God!’ Isolde bracht haar hand voor haar mond, totaal overonderd door de wending van het verhaal.

‘Een paar dagen later werden we door een rechtbank, waarvan de leden vooral uit getrouwen van de paltsgraaf bestonden, veroordeeld. Mijn moeder kon geen magister betalen om ons te verdedigen voor de rechtbank, want al onze goederen waren geconfisqueerd. Toen zij haar schoonbroer Helmut het in bewaring gegeven goud terugvroeg, werd zij uitgelachen en beweerde hij nooit iets ontvangen te hebben. Ik ben zeker dat het vooral mijn tante Gretchen was die dit had bedacht. Haar schraapzucht was al langer bekend. Mijn oom en tante weigerden boudweg om mijn moeder te helpen. Als mijn vader veroordeeld werd, was het zilver en goud voor hen. Hebzucht had hen in hun macht. Mijn vader werd voor diefstal tot de strop veroordeeld, zijn goederen werden verbeurd verklaard. Zijn huis werd aan zijn secretaris geschonken. Ik werd na een onderzoek over mijn maagdelijkheid veroordeeld voor misleiding en schending van de huwelijksvoorwaarden, aangezien mijn vader een contract had ondertekend, waarin stond dat hij mij in maagdelijke staat naar het huwelijk zou leiden. De secretaris en de stalknecht getuigden onder ede dat ik een verdorven jonge vrouw was, hen meermaals mijn lichaam had aangeboden en verleid had om geslachtsgemeenschap met hen te hebben. Mijn vader wist het beweerden ze en had zo bedrieglijke huwelijksvoorwaarden getekend. Over mij beraadslaagde de rechtbank heel wat langer. Ik zou als straf een jaar in de stadskerkers verblijven en indien ik daarna nog in leven was, kaalgeschoren de stad uitgejaagd worden, was het verdict. De bruidsschat zou alsnog betaald moeten worden aan de graaf, als genoegdoening voor het ongemak en de erroof, die deze situatie voor hem had meegebracht.’

Isolde zuchtte. ‘Wat een verhaal. Waren die twee vermoorde burgers vandaag de secretaris van je vader en zijn vrouw?’

Romy schudde het hoofd. ‘Nee. Laat me nog even. Mijn vader werd ten aanzien van een menigte op het marktplein opgeknoopt. Ik werd verplicht om het vonnis bij te wonen. Hij riep en tierde zijn onschuld uit, doch werd door de menigte op hoongelach onthaald.’

Hier brak Romy haar stem. Tranen liepen langs haar wangen. Isolde stond recht, zette zich naast Romy en legde een arm rond haar schouder.

‘Rustig, rustig maar,’ probeerde ze Romy te kalmeren.

‘Zijn laatste woorden waren tot mij gericht. Wreek... me,’ riep mijn vader. ‘Straf de schuldigen in mijn naam.’

Isolde wenkte Rondo. ‘Haal de wijnzak en de bekers.’

‘Ook voor ons?’

‘Ja ook voor jullie,’ snauwde Isolde.

Nadat Romy een slok wijn had gedronken en haar tranen met haar mouw had afgeveegd, vervolgde ze haar verhaal. ‘Mijn moeder lieten ze

met rust. Zij werd het huis uitgezet. Omdat ze zelf geen eigen familie meer had in Heidelberg, dacht ze bij de broer van mijn vader onderdak te vinden. Oom Helmut wees haar de deur met de smoes dat hij en zijn vrouw geen omgang wilden met dieven en veroordeelden. Hij was bakker en vreesde zijn klandizie te verliezen indien hij haar in huis zou nemen. Toen mijn moeder later nog eens terugging en opnieuw het goud en zilver die mijn vader hen had gegeven terugvroeg, liet oom Helmut haar door een bediende op straat gooien.'

'En jij? Wat gebeurde met jou?'

'Ik werd opgesloten in een kerker waar slechts daglicht binnenkwam door een kleine verluchtingsopening. In de gevangenis vernam ik dat onze vroegere stalknecht neergestoken was door onbekenden. Door de paltsgraaf het zwijgen opgelegd, vermoed ik. Mijn moeder leefde op straat. Ze mocht mij een keer per week bezoeken. Na drie maanden hielden de bezoeken op. Ze was uitgeteerd, omgekomen van honger, van schaamte, miserie en verdriet. De laatste keer dat zij mij in de gevangenis bezocht, moest ik haar zweren wraak te nemen op de secretaris van mijn vader, mijn oom, tante en de paltsgraaf.'

'Jij overleefde.'

'Ja. Ik was jong en sterk en ergens hadden de cipiers medelijden met me. Na één jaar werd ik kaalgeschoren de stad uitgeschopt. Ik wachtte tot het donker was en keerde via een afwateringskanaal terug de stad in. Ik wilde die twee beurzen zilver die mijn vader aan zijn broer had gegeven. Oom Helmut en tante Gretchen ontkenden opnieuw het bestaan van het zilver en goud. Samen met een paar bedienden werkten ze me buiten, anders zouden ze de stadswacht roepen. Het was mij immers op straffe van de dood verboden om terug te keren naar Heidelberg. Ze stopten me een paar koperen stuivers in de hand, kwestie om de eerste dagen te overleven. Ik moest maar in een andere stad werk zoeken, adviseerden ze me. Dan zou ik ook eens ondervinden hoe moeilijk het leven kon zijn.

Diezelfde nacht drong ik heimelijk ons vroegere huis binnen. Ik kende er ieder plekje. In het bediendenhuis kleedde ik me om in mannenkleden, trok een kapmantel aan, sloop het huis binnen, nam in de keuken een groot mes, sloop naar de slaapkamer van mijn ouders in de veronderstelling daar de secretaris van mijn vader te vinden... Hij sliep. Ik stak hem in een blinde woede verscheiden malen in de borst. Terwijl de vrouw van de secretaris heel het huis wakker krijste, vluchtte ik weg door het raam. Ik liep over het dak, liet me naar beneden glijden tot op het afdak van de stalling en sprong vandaar op straat. In de beschutting van het duister liep ik naar het afwateringskanaal en liet me meedrijven tot buiten de stad. Daarna liep ik zonder ophouden heel de nacht door. De volgende dag kocht ik met het kopergeld wat brood en liet me de Rijn

overzetten, weg uit het gebied van de paltsgraaf. Daarna zwierf ik meer dan een maand rond, tot ik in een gebied kwam waar ze Frans spraken. Ik was zo mager als een lat. Soms huilde ik van de pijn in mijn buik wegens de honger. Op een dag wilde ik niet meer leven. Ik legde me in een greppel langs de kant van de weg en sloot mijn ogen, wachtend op de dood. Daar werd ik gevonden door vijf legerhoeren. Rosanne, de oudste van de vrouwen, zorgde voor mij als een moeder. Ik kreeg goed te eten en sterkte aan. Mijn haar groeide terug en een jaar later was ik terug een gezonde jonge vrouw.'

'Die vrouwen dwongen je daarna als tegenprestatie in de prostitutie?'

'Nee, ik bood het zelf aan. Die vijf vrouwen waren mijn familie geworden. Wat kon ik anders? Ik wilde niet van hen profiteren. Door mijn jeugd en mijn uiterlijk kon ik zelfs het veelvoud vragen van de andere vrouwen. De rest van mijn levensverhaal ken je ongeveer.'

'Dus, de vermoorde man en vrouw gisteren in de stad waren je oom en tante veronderstel ik?'

Romy knikte.

'En die Ludwig von Hogenstein?'

'Hij is mee op kruisvaart met keizer Koenraad.' Even verscheen er een grimas op het gezicht van Romy. Ze neep haar ogen venijnig tot spleetjes. 'Hij moet eraan. Hij is de volgende.'

'Wat heb je met hem voor?'

'Al die jaren als hoer heb ik mijn geld gespaard om een huurmoordenaar te betalen. Iemand vertelde me dat dit twee zilveren deniers kost. Ik heb die.'

'Ja, en sinds vandaag met die roofmoord heb je er zelfs veel meer.'

'Het was geen roofmoord. Die beurs met zilver en enkele goudstukken zijn van mij. Ik nam slechts terug wat mij toebehoorde.'

'Denk je echt dat er iemand op de wereld voor zilver een paltsgraaf wil vermoorden? Dat is de reinste zelfmoord. Slechts iemand die verblind is door haat of woede doet zoiets. Die paltsgraaf is voortdurend omringd door krijgslieden die hem met hun leven beschermen. Trouwens, je zal niemand vinden die tot zoiets bereid is, zelfs voor geen beurs goud!'

Romy haalde de schouders op. 'Misschien heb je wel gelijk, het was maar een idee.' Daarna begon ze te wenen. Eerst zachtjes klagend, dan schokten haar schouders.

Isolde zette zich op haar knieën voor Romy en omarmde haar, wiegde haar troostend. 'Huil maar rustig uit. Het komt wel allemaal goed. Ik zal je bijstaan.' Over de schouders van Romy heen gaf ze Rondo en de Gascogner teken zich te verwijderen. Wolf richtte zich op en twijfelde even of hij de twee mannen zou volgen of hij bij de vrouwen zou

blijven. Even schudde hij zijn pels en legde zich weer neer, zijn kop tussen zijn poten.

Toen Romy uitgeuild was greep Isoldehaar kin vast. 'Kijk me aan! Je bracht ons alle vier in gevaar. Begrijp je dat?'

Romy veegde een laatste traan weg met haar mouw. 'Ja.'

Isolde legde haar hand op die van haar vriendin. 'Je beeft.'

'Ja. Ik fantaseer al jaren over hoe het is om wraak te nemen op die twee, die halsstarrig weigerden mijn ouders te helpen en hierdoor bijgedragen hebben aan hun dood,' antwoordde Romy met gebroken stem. 'Hun eigen broer en schoonzus. Het heeft me in tegenstelling tot wat ik dacht, niet opgelucht, integendeel.'

'Ik kan niet in je ziel kijken. Doch als het je een troost kan wezen, ik had net hetzelfde gedaan.'

'Jij had het zelf gedaan. Ik had Flavien nodig. Ik heb hem hierin meegetrokken.'

'Oh, de Gascogner zal daar niet van wakker liggen. Bedenk wel dat hij vroeger beul was.'

Romy legde berustend haar handen in haar schoot. 'Waar zullen de twee legers zich samenvoegen?'

'Pas in Constantinopel. Dat is toch het plan hoorde ik. Daarna trekken we door vijandelijk gebied. Er zal strijd geleverd worden met de Seltsjoeken.' Isolde nam beiden handen van Romy vast. 'Misschien doet er zich daar wel een kans voor om die paltsgraaf te pakken te krijgen. Beloof me niets te ondernemen zonder mij in te lichten. Beloof het me, Romy.'

'Ik beloof.'

'Wat die beurs met goud en zilver betreft, er is een geheim vak in onze kar. Ik zal het je straks tonen. Ermee aan je gordel lopen is het noodlot uitdagen.'

'Rondo en de Gascogner zijn intussen klaar met eten. Zal ik wat brood en ham klaarzetten?'

'Doe dat.'

ZATERDAG 12 JULI 1147 REGENSBURG STAD AAN DE DONAU

Op zaterdag 12 juli bereikten de kruisvaarders Regensburg, de stad aan de Donau. Daar zouden ze de Donau dwarsen. Isolde had zich verwacht aan dezelfde wanordelijke taferelen als in

Worms, bij het oversteken van de Rijn, doch tot haar verbazing zag ze reeds van ver dat een stenen brug de beide oevers verbond. Op de andere oever had zich een bedrijvige stad ontwikkeld. Aan het grote aantal kerktorens en stenen huizen concludeerde ze dat het een welvarende gemeenschap betrof.

Koning Lodewijk had besloten kampement te maken op de linker-oever, om de poorters zo weinig mogelijk overlast te bezorgen. In tegenstelling tot in Heidelberg, was er geen verbod voor de kruisvaarders om Regensburg te bezoeken. Toen Isolde, Romy en de Gascogner in de late namiddag besloten om de stad te verkennen, Rondo en Wolf bewaakten immers hun tent en kar, vergaapten ze zich aan de pas afgewerkte stenen brug over de Donau. Met zijn ruim driehonderd passen lengte, acht stappen breedte en zijn zestien bogen, overspande dit bouwwerk de Donau. Een fiere poorter sprak Romy aan en vertelde dat deze fraaie constructie in amper elf jaar tijd tot stand was gekomen.

‘Als ik me nog goed herinner, is men eraan begonnen in 1135,’ voegde de man eraan toe. ‘Verleden jaar was ze volledig afgewerkt.’

Ze merkten ook dat een groot deel van de bevolking Joods was en blijkbaar vreedzaam met de Duitse bevolking samenleefde. Onderweg liepen ze Diederik van den Elzas tegen het lijf. Een goedgesneden wambuis van nachtblauw fluweel omspande zijn brede schouders, zilveren tressen versierden de mouwen die zijn krachtige armen omspanden. Hij was geen man waar een vrouw naast kon kijken. Isolde herkende de graaf van Vlaanderen dadelijk. Ze had hem vroeger eens ontmoet in de nabijheid van Calais, toen haar vader met hem een afspraak had gemaakt over de handel in wol. Ook hij herinnerde haar nog. Ze wisselden wat beleefdheidsfrases uit. Hij was nieuwsgierig hoe haar ouders het stelden. Heer Diederik reisde mee in de onmiddellijke omgeving van de koning en liet doorschemeren dat hij weet had van de vertroebelde verhouding tussen haar en de koning.

‘Ik zal een goed woordje voor u doen bij Lodewijk,’ beloofde hij tot afscheid.’

Op de terugweg ontmoetten ze Guy de Perche en zijn vriend Willem van Nevers. Omdat Isolde meermaals in het begin van de tocht met Guy overleg had gepleegd als verbindingsman tussen de koning en de koningin, en ook omdat ze voor hem een zekere sympathie voelde, nodigde ze hem uit op een beker wijn in hun bivak. Het was bijna donker toen ze er aankwamen.

Al van ver hoorden ze lawaai. Er stond wat volk rond hun kar. Een man met gescheurde kleren lag op de grond. Wolf gromde dreigend en hield hem bij de mouw vast. Rondo stond over de man gebogen, het zwaard op zijn keel.